

STIMULAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR PRIN ACTIVITĂȚILE ARTISTICO - PLASTICE METODE ȘI TEHNICI

prof. Gina Nane/prof. Elena Parfene
Grădinița cu P.P. Nr. 17 Vaslui

MOTTO

“Culoarea este viața, fiindcă o lume fără culoare se înfățișează moartă. Culoarele sunt energii radiante care ne influențează pozitiv sau negativ.” (I. Șușală, O. Bărbulescu)

Posibilitatea de a înțelege și a simți frumosul din artă, din mediul înconjurător, din viața socială și de a dezvolta aptitudinile de creație artistică, se realizează în grădiniță. La vârsta preșcolară educația estetică nu se poate separa de procesul de cunoaștere a realității, de contactul direct cu obiectele și fenomenele din mediul înconjurător. În vederea înfăptuirii acestei educații, se ține seama de particularitățile psiho-individuale, de posibilitățile de percepere a frumosului de către copii mai ales de faptul că la vârsta preșcolară copiii au tendința de a exprima în lucrările lor ceea ce văd, aud, că spiritul de imitație, dorința de cunoaștere, tendința de a folosi creionul, culorile, nevoia acestora de continuă mișcare sunt caracteristici ale vârstei preșcolare.

Având în vedere particularitățile menționate, ca și scopul și sarcinile ce ne revin, se dirijează atenția copiilor spre aspectele cunoscute lor din mediul înconjurător, în felul acesta ei vor reuși să realizeze în creațiile lor aspecte deosebit de interesante, dându-le posibilitatea să-și manifeste aptitudinile cât și dorințele lor estetice. Pictura constituie o activitate prin care jucându-se, copiii ne dau posibilitatea să constatăm felul cum văd, cum înțeleg lumea, ce i-a impresionat mai mult din multitudinea aspectelor văzute, ce le-a reținut atenția, să descoperim interesele și năzuințele lor. În acest scop am căutat să le dezvolt interesul și dragostea pentru activitatea de desen și pictură folosind mijloace de realizare diverse.

Am observat că la început preșcolarii “desenau” din dorința de a acționa cu creionul, cu culorile, de a trasa linii orizontale și verticale fără ca mai înainte să-și fi propus o anumită temă, un anumit subiect, doar o simplă mâzgăleală. Uneori, motivau: “am desenat ceva” și după multe insistențe îmi spuneau că este o minge sau o jucărie, ceea ce de fapt își doreau să deseneze. Pentru a le trezi interesul pentru pictură, am început mai întâi cu exerciții de desen, încercând mai multe procedee: am folosit colile mari de hârtie pe care ei au mâzgălit, ceea ce au vrut, ceea ce și-au imaginat, apoi am schimbat colile ca numai după aceea să le dau o anumită temă și numai după aceste exerciții de desen am trecut la activități de pictură. După câteva activități în care am făcut exerciții de preparare a culorilor și combinarea lor, după preferința fiecăruia, în scopul redării expresive a imaginației, am trecut la desfășurarea unor activități de pictură cu teme propuse de mine. Toate aceste modalități de lucru le-am făcut din dorința de a le stimula imaginația pentru o astfel de activitate, ei lucrând nestingheriți au reflectat în picturile lor obiecte și fenomene din realitatea înconjurătoare. Îndată ce activitatea a luat

sfârșit, le-am cerut să verbalizeze ceea ce au realizat și să motiveze lucrarea proprie. Din răspunsurile primite mi-am dat seama de bogățiile imaginației lor, sau de sărăcia acesteia, de volumul cunoștințelor pe care-l posedă fiecare copil din grupă.

O primă modalitate prin care am căutat să le îmbogățesc cunoștințele copiilor pe care le pot transpune cu ușurință în picturile au fost plimbările în jurul grădiniței. Cu această ocazie copiii au observat că toamna frunzele copacilor încep să se îngălbenească, ruginesc, cad, altele mai sunt încă verzi. Le-am cerut să strângă frunze ca să le ducem în grădiniță. Acțiunea aceasta mi-a dat posibilitatea să constat că preșcolarii au preferințe pentru anumite culori, deoarece unii au adunat numai frunze galbene, alții verzi și câțiva frunze cu un colorit diferit. Într-o activitate le-am cerut să pictăm un parc și să realizăm și noi culori asemănătoare, apropiate de culorile frunzelor adunate de ei. Pentru realizarea acesteia le-am pus la îndemână acuarele și le-am dat și model câte o frunză, atrăgându-le atenția să folosească foarte puțină apă.

Activitățile de pictură ne dau posibilitatea să le dezvoltăm copiilor gustul estetic, să-i inițiem în tehnica picturii și a combinării culorilor și să-i obișnuim cu limbajul plastic. Cu cât se va solicita mai mult efortul intelectual și creativ al copiilor în procesul didactic, cu atât va crește șansa dezvoltării personalității creatoare a preșcolarului.

Modernizarea continuă a procesului instructiv-educativ, impune ca strategiile aplicate să fie cât mai rigurose selectate și într-o formă accesibilă, inovatoare. Prin folosirea diversificată a metodelor, se urmărește deschiderea în sufletul copilului a dorinței de învățare într-un mod eficient și creativ.

În stimularea creativității copiilor preșcolari prin activitățile de pictură și desen un rol important îl au și tehnicile de lucru folosite de educatoare. În lucrările realizate am îmbinat elemente de limbaj plastic cu cele de tehnică.

Una dintre aceste tehnici este **dactilopictura**. Mâna lucrează firesc prin contactul tactil cu apa, cu materialele pe care copiii le folosesc. Prin simbolurile grafice reflectate în dactilopictură, prin libertatea în alegerea temei, copiii preșcolari transpun în culoare bogăția informațiilor de care dispun și cu care operează, dau libertate memoriei cromatice și figurative. Prin contactul mâinii direct cu hârtia, copiii încep încă de la grupa mică să știe cum să-și dozeze efortul la apăsare, ating ușor hârtia, cu mișcări fine ale degetelor și ale mâinii întregi. Folosind această tehnică, mâna copilului capătă o mare flexibilitate, o mai mare siguranță, iar mușchii mici ai mâinii se dezvoltă și se întăresc. Această tehnică de lucru are darul de a trezi interesul copiilor pentru activitatea de pictură, stimulându-le independența și creativitatea.

Tehnica Suprapunerii sau Pata de culoare: - Pe foaia de hârtie li se precizează copiilor să facă două pete de culori diferite, așezate una peste alta. Se îndoaie apoi pe marginea petelor foaia pe verticală, se muchiază și se presează. Deschizând foaia se cere copiilor să verbalizeze pictura obținută. Astfel, aceeași pictură are 3-4 înțelesuri - seamănă cu un fluture, o frunză, o floare, o pasăre. Această tehnică îi pune pe copii în situația de a-și imagina conturul unui obiect sau ființe ce trebuie realizată, stabilind caracterul analitic sau sintetic al gândirii acestora.

Tehnica ștampilelor (cartofi, dopuri de plută, radiere) - Pentru aceasta se folosesc cartofi mai mari și proaspeți. Se taie cartoful în două jumătăți. Cu vârful cuțitului se desenează pe suprafața lui modelul dorit. Cu ajutorul cuțitului trebuie scos modelul în relief. Pe ștampila rezultată astfel se aplică cu pensula tempera și se ștampilează modelul dorit

Pictura cu palma - Se unge palma cu un strat de vopsea mai concentrată și aplicând-o apoi pe suprafața de decorat, se obține o pată care sugerează un model oarecare, ce poate fi completat cu ajutorul dactilopicturii sau chiar cu pensula, obținându-se astfel diferite imagini ca, de exemplu, un cocoș. Aplicând palma de mai multe ori în același loc și învârtindu-se în același timp foaia de hârtie se obțin efecte sub formă de floare, de soare sau alte imagini.

Pictura cu paiul: - Se picură mici pete de culoare pe hârtie cu ajutorul pensulei sau a unui burete. Se ține paiul deasupra hârtiei, orientat în direcția unde se dorește să meargă pictura. Se suflă prin pai, iar culoarea se va întinde pe hârtie. Copiii vor obține astfel structuri atractive și creative. Exemple de activități: "Tufişuri", „Foc de artificii”

Pictura cu sfoara - După ce s-a pus o cantitate mică de vopsea în mijlocul unei foi, copilul se folosește de o sfoară pentru a elimina vopseaua și a realiza un desen; se trage sfoara de la un capăt, după ce a fost așezată într-o anumită formă peste pata de culoare fluidă între două foi. . Exemple de activități: „Vârtejuri”

Pictura cu buretele : - Se taie buretele în bucăți mici, ușor de manevrat. Se udă hârtia și se întinde pe masă; utilizând un bețișor sau o pensulă, se picură pe hârtie mici pete de culoare; acestea se absorb cu bucăți de burete de diferite forme; va rezulta o structură interesantă pe care copiii o vor realiza în mod creativ, putându-i da diferite interpretări.

Tehnica desenului cu lumânarea - În acest scop se folosesc lumânările pentru pomul de iarnă sau chiar lumânările obișnuite. Cu ele se poate desena pe foaia de bloc. Dacă lumânarea este colorată - de exemplu roșie sau albastră - se vede urma ei pe hârtie; dacă este albă, urma ei este văzută atunci când hârtia este așezată în lumină. După terminarea desenului se pictează toată suprafața hârtiei cu acuarelă în culori tari (roșu, maro sau albastru închis). Pe conturul desenat cu lumânarea, culoarea nu se prinde și astfel desenul apare alb sau colorat mai deschis pe fondul colorat închis. Teme: „Peisaj de iarnă”

În cadrul activităților artistico-plastice este necesar ca preșcolarii să aibă posibilitatea să se manifeste liber, fără teama de a greși, de a li se face imediat observație critică. Se recomandă "amânarea evaluării" până la finalizarea lucrărilor, iar când se fac aprecieri, să se facă în contextul unui climat stimulat, fiindcă observațiile critice făcute în alte momente stânenesc spontaneitatea creatoare a copiilor. În felul acesta se poate cultiva îndrăzneala, independența, originalitatea și creativitatea preșcolarului.

În concluzie, se pot face multe pentru educarea spiritului creativ al preșcolarului. Dar, se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire și stilul de lucru la grupă, cristalizate în secole de învățământ tradițional, prea puțin preocupat de această latură a personalității elevului, care capătă în zilele noastre o valoare din ce în ce mai însemnată. Putem spune așadar că, creativitatea este însăși exprimarea de sine a ființei umane, în orice domeniu se manifestă.

BIBLIOGRAFIE

1. Rafailă, E. - *“Educarea creativității la vârsta preșcolară”*, Editura Aramis , București, 2002
2. Stoica, A. - *“Creativitatea elevilor”*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982.